

Yalan üstüne kimi düşünceler;

Genel olarak bireylerin karşısındaki bilerek ve isteyerek yanıltmaları ve hatalı karar vermelerini sağlamak yalan tanımı içine girmektedir. TDK sözlüğü aldatmak amacı ile bilerek gerçeğe aykırı olarak söylenen söz ,kıtır olarak tanımlamaktadır. (TDK sözlüğü ,s:2373) Kişilerin karşısındaki bireyleri niçin aldatmak isterler? düşüncesi çok fazla açık uçlu bir soru olarak değerlendirilebilir.Bireyin aldatılmasından bir yarar beklemek burada esas olabilir. O bilmeyecek veya bilemeyecek bende onun bu bilgi eksikliğinden bir ölçüde yararlanmış olacağım. Yarar kelimesi belki tam anlamı ile meramı anlatmaktan uzak olsa da dolaylı ve dolaysız yararları bu kelimenin anlamı içine sığdırabiliriz.

Belki karşımızdakinin düşünsel açıdan yönlendirilmesi de yarar bağlamında ele alınabilir. Çünkü benim düşüncemin bilinmemesi için ben karşımıdaki yalan ile bir şekilde manüpile ederek farklı bir yöne sevk edebilirim. Bunun yalan söyleyene dolaylı yararları olacaktır.Bazı durumlarda ise yalanı gerçek düşüncemin bilinmemesi değil tam tersine bilinmesi ve değişmediğini göstermek için de kullanmak mümkündür. Her zaman doğru söylediği düşünülen biri için bu düşüncenin değişmemesi için iki kez yalan söylemek gerekebilir. Bir anlamda yalan yalanı doğurmuştur. Bu durumda bir yalanının daha fazla genişlemesi hatta bazı durumlarda söyleyenin de buna inanması ve buradan hareket mümkün olabilmektedir.

Yalan söylemek mutlaka patolojik bir durumu ifade etmeyebilir. Arasına söylenen yada ihtiyaç vukubunda söylenen yada çok sık ifade edildiği gibi kendine değil başkasına yarar sağlayan yalanlar da bulunmaktadır. “beyaz yalan” böyle bir ifade içinde daha fazla kullanılabilir. Hatta bazı durumlarda ortaya çıkması halinde kolayca göz ardı edilebilir. Bir de bunların dışında söylenen her sözün belirli bir konteks içinde yalan içermesi söyleyen kişi özellikleri ile çok yakından ilgili olabilir. Galiba bu durumda yalana başvuran kişinin o esnada karşısındakinin yanıltılması gibi bir düşünceden hareket etmesi değil aksine kendisinin ikna edilmesi için söylediği yalandan bahis edilebilir. Bu nokta bence kişinin ihtiyaçları ve iç dünyasının belirli bir olgu çerçevesinde tatmini ile açıklanabilir. Kompleks olgusu ve kişilik bozukluğu bu noktada önem kazandığını düşünüyorum. Artık yalan söyleyen kişi açısından yalan yalan olmaktan çıkıp doğrunun en önemli parçası haline gelir. Ona yalan söylediğine ikna etmek asla mümkün olamaz. O kendisi için ikna olmuş ve gerçeği aktarmaktadır. Sadece karşısındakinin güvensizliği nedeni ile bu durum yanlış anlaşılmaktadır. Bu durumda yalana inanmak veya öyle olduğunu varsaymaktan başka bir geçer yol olduğunu sanmıyorum. Ancak yalanı gerçek gibi kabul ettiğiniz zaman karşınızdakinin bu tür davranışını meşru hale getirmiş olmanızdır. Artık sizin ikna olduğunuzu düşünüp başka yalanlar için uygun bir malzeme hazırlanmasını kolaylaştırırsınız.

Ara sıra ve duyulan ihtiyaç üzerine söylenen yalanların nitelik açısından farkı olmasına rağmen şayet bireyde haklılık ve anlamlı gerekçeler oluşturmasına yol açıyorsa söylenmesinde ve karşıya aktarılmasında sürekli söylenen yalanlarla arasındaki fark sadece çok sınırlı kalabilir.

Bireyler değişen özellikler gösterse de kendilerinin haklı ve doğru davranan bir kişilik olarak algılanması en sık rastlanan davranış kalıbıdır. Kendini eleştirmek ve dürüstçe hatalı olduğunun kabul edilmesi , açıkça bireyin iç çelişkilerinin kendisi tarafından kabulü anlamına gelir ki bu oldukça güç bir durumu bireyin kendisinin yaratması anlamına gelecektir. Kişiliğin sahip olduğu ego ve benlik duygusu bu tür davranışları engellemektedir. Bireyin kendi çelişkisinin kendisi tarafından duyulması veya hissedilmesi çoğu kez bunun örtülmesine yol açar. Bu örtme işlemi sadece etrafındaki bireyler açısından değil bazı durumlarda kendisi içinde gerçekleşir.

Karşımızdakinin yanıtılması esas itibarı ile yalanı doğursa da nedenleri açısından çok fazla bilinmeyi hem kendimiz için hem de karşımızdaki için ortaya koyabilmektedir. Bu nedenle yalan kelimesinin başına sıfatlar ekleyip anlam bütünlüğünü değiştirmeye gayret edip kendimizi yalan konusunda bile haklı çıkarmaya çalışır dururuz. Yalan belirli bir inanç sistemi ile örtüşmemesi nedeni ile yemin ile ortadan kaldırılabileceği varsayımı ise yalanın ayrı bir ikna süreci olarak ikincil ve üçüncül parçaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Acaba aldanan karşımızdaki mi yoksa kendimiz miyiz? Sorusu yalan konusunda anahtar olabilmektedir. Hayatın bütünü ile geçici olduğu bir dünyada yalanın kalıcı olması ne kadar mümkündür ? sorusu bana aldatma ve aldatılma olgularının çok üstünde bir yanıt içerdiğini düşündürdü.

Son sözü yalan ile bitirmek istersek ,yalan söylemek ve söylenmesini sağlamak arasında çok bir fark olmasa gerek. Yalan söylemek sonucu bir süre değiştireceğinden hiç kuşku yok ama bu sürenin sonsuz olmadığı ve geçici olduğu kesin olarak kabul etmeyi de beraberinde getirir. Ayrıca yalanın bir başka sonucu da söyleyen bireyin başka yalanlarını da beraberinde getirmesidir. Beraberindekiler ilk yalanın takipçisidir. Bu nedenle yalan aynı zamanda bütüncül bir kurguyu zorunlu kılar. Bunlardan vazgeçebilmek gerçeği yansıtabilmek yalan söylemekten daha zor bir kavramsalı karşımıza koyar. İşte galiba bu noktada yalanın tercih nedeni çok açık olarak karşımıza çıkmaktadır.

İstanbul Aralık 2008